

A „Közlöny” megjelenik minden szerdán és szombaton reggel. Szerkesztési szállítás. piac-sor, Dietrich-ház, 227 sz. háza a lapot illető küldemények, u. m. kéziratok és hirdetések, utasítandók. Bérmentesen levéket csak a dolgozóztársainktól fogadunk el.

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY.

Politikai, tudományos és szépirodalmi lap.

Előfizetési díj:

Félévre 5 frt. p. p.
Negyedévre 2 „ 40 kr.
Egy hóra 1 frt.
Az előf. pénzék Stein J. könyvkereskedésébe, bérmentesen küldendők.
Hirdetéseket soronként 1 ezüst krajczárért, hirdalmakat 2 kr-ért gyorsan közlünk.

FÖLDMIVELÉSI HITELEGYLET.

II.

Erdély magára hitelegyletet nem fog felállítani. 1851-ben az akkori bizalmi férfiak által a magas ministerium előtt egy hitel intézet indítványoztatott, mely a bajor, porosz, és gallicziának mintájára földes uraink zilált viszonyain könnyítsen. A terv munkába vétetett. Bizalmi férfiak Szebenben 1851 és 1852-dik év telén öt hónapig dolgoztak e tárgyban, a tervet az akkori körülmények szerint kidolgozták egy alkalomra, hogy azt rögtön életbe lehessen léptetni.

Az ügy akkor elbukott.

Erdélynek egyik nagy emlékü hajdani püspöke Mártonfi József azt szokta volt mondani: tres nationes, quatuor religiones, septem peccata capitalia Transilvaniae.

És e külön hitelintézetből ezután is bajosan lesz valami. Mi igen távol állunk nyugot Európának pénzügyi kereskedelmi piacaitól, tehát a gallicziái hitelintézetek mintájára szervezett hitelleveleket bajosan lehetne nálunk kész pénzzé tenni; vagy oly uzsorások után, kik midőn azok birtoklói lecsálnak, a hasznát, mit ezek reméltek a hitelintézet után saját zsebök számára zsákmányolnak ki.

A nagyobb pénzváltó házakkal és intézetekkel sokkal kevesebb kapcsolatunk van, azok oly távol vannak tőlünk, hogy alig remélhetni, mikép általuk a hitelleveleket maga a hitelintézet kész pénzre realizálhatná, és mind kész pénzben adhatná kölcsöneit.

A magyarországi hitelegylet indítványozói kapcsolatba tettek már magukat ily célból külföldi bankokkal; az egyik legnagyobb akadály el van hárítva.

Multja az erdélyi földbirtokosoknak ugyan az, mi a magyarországiakénak, jelen pedig sokkal szomorubb. A szerencsétlen forradalom a földbirtokos osztályt nálunk hasonlíthatatlanul inkább sújtotta; mi tönkre jutottunk annak rombolásai és rablásai miatt.

Hazám aristokratáihoz intézem szavaimat! Ismerem gyengéit, tudom mi alapos, mi alaptalan mindazokból, mikkel ezen osztályt vádolni szokták. Azonban midőn Erdélyben valami jónak kell történni, csupán ezekhez intézhetem felszólításomat, csaknem kizárólag ők azok, kik mind azon károk mellett is, melyeket nekik a forradalom vértapjain okoztak, nem szünetel e szegény haza, annak magyar nemzetisége és magyar földbirtokosai mellett nem csupán buzogni, hanem megmaradott romjaikból ismét és ismét áldozni a haza oltárára. Ők tudják, hogy a szegénység és tudatlanság, a vagyoni súlyedés és elajlasodás karöltve járnak; hogy e haza földbirtokosainak szegény sorsa jelenleg azon ponton áll, mikép ha annak segély nélkül nem nyújtatik, következendő nemzedék, más sorsu és jellemű, mint ők, mely birandja a multból a vágyakat, de durván és elajlasodva; mely ohajtand jólétet, de se esze se szorgalma, sem szilárd kitartása azt magának kiigyekezní, mely pillanatnyi érzéki örömet el fogja dobni atyáinak örökségét, nem ismeri a szegénységben a jellem kitartó nélkülözését, mi által megtagad magától élvezetet, önként visszavonul, és keserűen éjjel nappal igyekezik munkát, hogy maradékainak jobb jövőt biztosítson.

A sors megrongált minket; kiszenvetük a magunkét, és a jelen szenvedéseit s vagyoni viharait felváltandja rendre azon nyugalom, a mely örök és a melyet semmi nem háborít többé: a sirban. De szent előtünk a jövőnk nemzedék, mely az élet, s melynek állását romboljuk szét, ha akkor, midőn alkalom van azon javítani, meg nem ragadjuk azt, hanem kishannni engedjük. Egyesítsék tehát Erdély főbb birtokosai befolyásukat, folyamodjanak ő felsége atyai kegyelméhez, hogy Erdély földbirtokosainak felsegítése végett azon terv, mi a magyarországi hitelegylet iránt keletkezett egy módosítással, miszerint Erdélyre is terjesztse ki munkásságát.

A ki Erdély multját és azon százados

okokat ismeri, melyek annak anyagi állását előkészítették, meg van győződve, hogy bármi mód és rendszer, még ha a szerencsétlen 1848 közbe nem jö is, rögtön minket azon ipar s kereskedelmi fok-ra nem fogott volna felszökkeníteni, melyen Európa nyugota áll; és miután a vagyoni világban minden tényező kapcsolban állanak rögtön ugrás a gazdasági viszonyokra nézve sem lehet. — Ne kecsesgessük magunkat oly példákkal, minőket a külföld állít előnkbe a gazdaság köreiben: sok idő kell, míg a gazdaság nálunk nem csak a termékek mennyiségére, hanem azok biztos jutalmazó árára nézve is emelkedni fog. A hírlapok bizonyítják, minő különbség van e tekintetben nálunk, és még a mi földünkön oly hasonlíthatatlanul durvább szomszéd Magyarországon is. Ezért nálunk még a hosszabb kölcsön is, ha tökéjét egyszerre kell vissza fizetni, a gazdaság emelésére czélyszerűtlen, mert a gazdát a töké megfizetésekor iparában vagy félbe szakasztja, vagy legalább nyomasztólag hat rá. Csupán a törlesztő rendszer mellett kölcsön, mely mellett kis évdjokban rendre fizetik vissza a töké, mellőzi a gazdaság ezen nyomását, ezt pedig a hitelegyletek nyújtanak.

G. J.

JÉG- ÉS TŰZKÁRMENŐINK ÜGYÉBEN.

A „M. F.” 51 számában M. Szengyelről Száva Farkas ur teletele kihívni látszik a kölcsönös erdélyi jég- s tűzkármentő társulatot az irán, hogy a K. Közlöny 10-k számában (első ftyam) „jég- s tűzkármentőink ügyében” közre bocsátott indítványa a társulat igazgatósága előtt elesett, s méltánylatra nem talált.

A társulat igazgatósága ez által felhívja magat elősorolni azon indokokat, melyek az indítványok, az ajánlott módok életbe léptetése czélyszerűtlenége felől bár ki tárgyavartott meggyőződhetne.

Sz. F. ur indítványa oda megyen ki: „mondanám ki az erdélyi társulat azt hogy 1000 pftot erő vagyont jég- s tűzkár ellen 1 pftért biztosít.” Kisértsük meg legelőbb is kiszámítani a

zon következményt, mit a kérdéses indítvány értelmében létesítendő biztosítási mód eredményezhetne.

Az indítvány nem másképp értelmezhető: miszerint Erdélynek 2830 helységeiből természeténél jég ellen — általában minden helység természeténél 40 ezer pft-ra véve — lenne összesen 113,200,000 pftot, s 1,000 pft 1 pftal véve biztosításra gyűlné össze 113,200. pft. Ebből kellene, a károkat és minden költségeket fedezni.

Tudva van azonban, hogy csak Erdélyben az idén jégviharok sulva közl 200 határt érintett. De vegyük fel csak a mezősegi 40—50 faluk határát pusztítását, s tegyük hogy 100 gazda egy egy faluban, s általában ne többre csak 100 pft-ra minden gazda kárát; e szerint a 40—50 falura nem kellene kevesebbet megtéríteni mint 400—500,000 pftot. Hol lennének még a többi helységek követelése? s mitévő lenne ily esetben azon intézet, melynek a fennebbi indítvány szolgálna alapul? holott az ily csapás az erdélyi társulatot, jelen szervezete alapján, nyugodtan s nem előkészületlenül átalálandó; mert aránylag a 113 1/2 millió fl. biztosítására 3 1/2 millió fl. készpénzzel s ezen felül kereskedésekként még majd nem 10 millió fl. összesen pedig 13 millió fl-tal állana szemben.

Azt gondolja Sz. F. ur: fél diadalmat vitt az emberi ész a jég- s tűzkármentő-egyletek által, melyek azonban valjók meg az igazat: jelen szervezetük s alkalmazásuk szerint csak felig felelnek meg rendeltetésüknek, csak egyesek vagyonát biztosítják drága áron. Az emberek rendesen azt akarnak, hogy olcsó is legyen, jó is legyen; pedig azt már rég tudhatnók, hogy azon két elv, olyan a tyafiságos lábon áll egymással, mint az olaj s a víz; egy harmadik vegyíték kívántatik ezekhez, melynek, hogy őket összeolvaszsa, mint a vízhez, úgy az olajhoz, a tyafiságban kell állania.

Ha az erdélyi társulat csupán olcsósággal akarja magát kitüntetni, mindenki az égis magasztalná, s örömmel tudnánk zászlója alá; azután pedig, ha előleges olcsósága miatt, igen természetesen, a károkat nem győzné teljesen fedezni, nem következnek egyéb mint az, hogy ekkor mindenki elégedetlenségét fejezné ki; s így ha az elemek folytonosan csak 5—6 évig mostohák, előleges szemfényvesztő felhívások lennének képesek életét még egy pár évre nyújtani, ezen túl pedig ugyancsak az ismert majdani és az Aziendának kölcsönös jégkárégyesületei, s ezek mellett még több mások is, kikerülhetlenül sirjába dőlne.

Ezt pedig senki sem ohajtáná, kinek hazája érdeke szívén fekszik, legkevésbé pedig azon tagok, kik jótékonytágot tetteg elveztek.

TÁRGYAZ.

DR. LENHOSSÉK JÓZSEF.

Egy valaki egyszer nagyon helyesen megjegyezte, hogy a pénz és az ember közt különösen az a különbség van, hogy a pénzt ott ismerik legjobban, a hol forog, az embert rendszerint ott ismerik legkevésbé a hol él és működik. Valóban feltűnő dolog is, hogy nevezetes embereinket a külföldi élők ismerik meg és el mint mi magunk, és e tekintetben reánk tökéletesen illik a mit Tacitus a maga koráról mond: „incuriosa suorum actas.” — Azonban helyrehozhatjuk e hibákat legalább némileg avval, ha legalább akkor igyekezünk a köztünk élő jeles embereket megismerni és a honi közönséggel megismertetni, a mikor idegen földön híreik meg levén alapítva, hozzájuk is kezd hatolni, és ez ismertetés különösen akkor szent kötelességünk, ha a kérdéses egyén szerény tudós, a kinek érdemeit nem hirdetik ágyú-dörgések, a kinek működése se világot megrázó háborukat nem támaszt, habár a saját varázshatása által az összes mivel világ közbirtokává levén, kiszámíthatatlan horderejű eredményeket vagy közvetlenül eléállít, vagy legalább előkészít.

Ily kötelességnek megfelelni kívánván, felhasználjuk a szerencsés véletlenről szolgáltatott vázlatos adatokat, a melyeket a köztünk élő és működő, már európai hírből levő boncztan tanára, dr. Lenhossék József tudományos felfedezéseiről bírnak, hogy közönségünkkel e jeles férfit megismertessük.

A boncz- és élettan e két nevezetes ága az orvosi tudományoknak, a legújabb időben nemcsak nagy haladást tett, hanem mondhatni még elveiben is roppant változásokon ment keresztül, különösen a mióta a mikroszkop használata által az emberi test főleltérvelele elemi alkotórészeit kezdtek megismerni. Azonban az ily ismeretre vezető vizsgálatok megtevése nem könnyű dolog, mert különös előkészületek által kell a megvizsgálandó tárgyat előbb vizsgálhatóvá tenni, és ez előkészületek roppant türelmet és bámulatos gyakorlottságot igényelnek már csak a tárgyak eléállításában. Mernők állítani, hogy avataltan ember

tán nem is képzelhet magának oly eljárás, a melylyel például egy idegből oly vékony szeletet lehessen vágni mint a legvékonyabb aranyhár, és e szeletet oly módon elkészíteni, hogy az két üvegdarab közt kiterjesztve tisztán áttekintőleg mutassa elemi alkotórészeit, és ez állapotban egy emberi életet át megmaradjon a nélkül, hogy a legkisebb változást szenvedje: és mégis így kell azt elkészíteni, hogy a vizsgálat czélján megfeleljen.

Dr. Lenhossék még 1853 év február havában Bécsben cs. egyetemi tanár Dr. Brücke által felváltólván, hogy a Clarke L. Victoria királynő udvari orvosától átnott elkészítési modort vegye vizsgálat alá. Örömet engedvén megtisztelő felszólításnak, vizsgálat közben oly modort fedezt fel, a mely amaz mérőn homályba szorította, és alkalmaznyújtott azon nagyszerű boncztanai és élettani felfedezésekre, a melyek már most Európa minden e szakbeli nevezetességei méltó imulattal idézték elé.

E modor főérdeme abban áll, hogy a készítményekben a legparányibb részleteket is oly tisztán s kivétel nélkül láthatóvá teszi, a hogy eddig még egy modor sován képes: azonkívül a készítmények csaknem örökkévaló táosságát ígéri. Maga az eljárás még eddig dr. Lenhossék titka, s annak tökéletes kifejtéséhez alkalmasint az is fog maradni.

Már 1855 július havában az új felfedezés híre a bel- és külföld számos jeles férfait csodítottan áradhatlanul nyomozó körül, hogy az akkor már nyert eredmények bemutatása alkalmával valamit tanuljanak. Maga a cs. tudományos academia Bécsben felszólította, hogy felfedezéseinek eredményeit az akademiái emlékiratokban közölje; a mire egy skosztályi gyűlésben bemutatván néhány készítményeit, mindjelenlevők bámulattal idézték elé, és rövid vázlatban az 1853 könyvben az akademián akkor tartott előadásának egy kivonatát közölték.

Vizsgálatait dr. Lenhossék egyházi háterinczevelő és annak folytatására (medulla spinalis és mulla oblongata) terjesztette ki, és e két főtörzset a központi idegrendszernek kimerítőleg át is buvárolta. E résznek majdnem minden nevezetes pontjából számos kikészítményeket állított e új modora szerint, és mondhatjuk, hogy miután nekünk jött az a szerencse, hogy azoknak egy részét láthassuk, tökéletlen értjük a tudományos világ bámuló elismerését.

Eredményeit kimerítőleg tárgyalta egy 8 1/2 ívnyi emlékiratban közölte a cs. academia 1855 emlékirataiban: az ott meg-

jelent ábrák a cs. k. udvari nyomdában készültek, és valóságos remekei a színes nyomásnak. Az academia ez értekezést külön is kinyomatta, és rövid idő alatt a tetemes kiadás el volt fogyva, hogy jelenleg ugyancsak az academia költségein a második változatlan kiadás készül. Az ideit természetbúvárok gyűlésén Bécsben Európa tudósainak újra bemutatni két év alatt Kolozsvárt, tanári foglalkozástól üres óráiban eléállított kikészítményeit és oly dicsőséget aratott, hogy az egybegyűlt tudósok testületileg ünnepélyesen meghívták a Bonnbán tartandó jövő évi gyűlésre és Párisban tervezett nagy gyűlésére a világ minden természetbúvárait.

Nem akarunk magasztalásokba bocsátkozni, különben volna módunk hiteles kutatókból a legjelesebb tudósok ítéleteit szóról szóra fölémlíteni, csak annyit mondunk, hogy Ludwig tanár Bécsben világhírű élettani munkájának második kiadásában a központi idegrendszer tárgyalásában folytonos névszerűi idézetek mellett ez új felfedezésekre támaszkodik.

Több rendbeli felszólítások után Dr. Lenhossék engedett a nevezetesebb tanítványok kérésének, a melyek töle eléállított készítménygyűjteményeket akartak birni. Nagylelkűleg feláldozván saját fáradsága jutalmát, csak az eléállítás költségei megtérítése mellett, több ily gyűjteményeket engedett át, miszerint: a bécsi cs. k. egyetemnek három rendbelit, egy boncztanit 50 darabból, egy fensőbb élettant 103 darabból és egy kortánit 25 darabból ajándékképen még 1855-ben, s utolag egyet a bonni, egy másodikikat a giesseni, egy harmadikat a krakkói, egy negyediket a pesti egyetemnek engedett át, mindegyiket 12 darabból, végre a legszebb 24 darabból álló gyűjtemény a bécsi József-academiának jutott.

Habár valahogyan a titokban tartott készítmény modor közöndomásra jutna is, mégis minden tudós egyhangu nyilatkozata szerint dr. Lenhossék bámulatos ügyessége, a melylyel ő egyszerű borotvával oly mikroszkopi szelvényeket készít, a melyeket mások még a Valentin-féle kettős késsel se tudnak eléállítani, utolérhetlen marad. Eppen úgy elvitatlan érdeme az, hogy oly egyszerű eredményeket egyszerű és mégis tudományos módon tudott eléállítani. Nem említnék itt egyebet, csak Donders és Ludwig e két világhírű tudós nyilatkozatát, a melynél nagyobb dicsőretet alig tudnánk említeni. Ugyanis e két tudós derék hazánkfiait „az idegrendszer reformatorai” czímmel tisztelték meg.

lának láthatók, tovább folytatva útját Retteg-
vidéke felé s a zibibesi havasokra. A város vé-
gén érdekes jelenet volt: a és kir. járas fő-
nök ur, a városi tanács és egy nagy küldöttség
a jelenlétben ő hercegségének megmutatá a
Szamos-vízi most készült gyönyörű hidat, mely
zöld ágakkal s diadal ívekkel volt feldíszítve,
előre bocsátva, — hogy ő hercegsége első
ki azon áthalad. Az értesített ő hercegségén
szívesen fogadni méltóztatt s tudakozódván
az építőmester felől, azt és a mérnökfelügye
az építőknek bemutatatta: örömet fejez ki
lőt magának bemutattatta: örömet fejez ki
azon, hogy e híd az ő msa először átme-
het. Megyei főnökünk, kinek ő hercegsége
szállva volt, hasonlóan elkísere a magas ven-
deget szép utjára, nem tehetem: hogy
vez. A mi a hidat illeti, nem tehetem: hogy
annak építő mesterét kolozsvári pallér Balogh
Györgyöt meg ne említssem, ki ép oly gyor-
san mint ügyesen végzé el a szép mestermű-
vet egészen a kidolgozott terv szerint.

Színészeink folytonosan növekedő igye-
kezet és pártolás mellett működnek. Mult
kedden volt a társulat legjelesebb tagjának
Csengerinének jutalmjátéka: „a notré-
dámitorony harangozója” hozott szint-
re — melyben a jutalmazott Gervaise szerepét
adta, fulladásig tömött házbán, a mikor őt
a virágok hervadása, a hanyatló ősz da-
czára friss virág koszorúkkal fogadták s
többször is kihívták; mit minden tekintetben
meg is érdemelt. Jóllehet nem Ristori, nem
Rachel, még csak nem is Jokaine, de azért
oly tragikai színész, ki a m. vásárhelyi le-
velező minden aggodalmait mellett a kolozs-
vári társulatnál a hősi szakmát betölti, —
mint e lapok zilahi levelezője is ír — minden
tekintetben hivatva van.

A szüret holnap veszi kezdetét; középsze-
rű jóságú s középszerű természetű van remé-
nyünk. Piaczi ár a közlebbi heti vásárunkon
tisztá buza osztrák mérő 4 ft. Kétszeres 3 ft.
Zab 40 kr. Rozs 2 ft. Krumpli 48 kr. Török-
buzs 1 ft. 20 kr. Tüzi fa 5 ft. váltóba.

Torda. oct. 25. Rég nem szól az
írás Tordáról. S pedig Erdély magyarjaink vá-
rosai közt ez harmad rangu — nepeességet,
mely üti a nyolcezeret. — vasárnapi, keres-
kedelmiért, melyet az erőteljes népi Aranyos-
szék, s a gabonát innen hordó s bocsorral
magát itt ellátó havasi oláhok sokszoroznak
meg; — s így megérdemelné hogy társalmi
mozgatait s egyes jelenetei hirlap után köz-
tudomásra jussanak, érdeklő képviseltesse,
bűnei megrovasának. Mert a nyilvánosságnak
megvan az a fényereje, hogy azt a jók be-
csülik, a sötétségek emberei pedig töle vissza-
rettennek; s remélni lehet, hogy a haladó i-
dővel oda fejlődik a magyar lapirodalom is,
hogy mint a megvitatott közvélemény medré-
be befolyanak egyesek véleményei, ohajtásai.
Tagadni nem lehet, hogy az osztrák nagy bi-
rodalomnak jövője van, s mintegy szép tag-
ha bár szélső, s a nagy test szívéből meszsze
eső tartomány is e kies haza, jövőjének kell
lenni ennek is, — jövője van e városoknak
is, melyen oly kiesnyiséssel haladnak át sok
magasan néző emberek. E jövő sok tekintet-
ben, függ azon nagy vasutervezettől, mely
Európa keleti szélét akarja érinteni, s hogy e
tervezetbe belesik városunk is, azt remélle-
ni több okunk van. Járt itt a híres vállalko-
zó Pykering, megnézte e vidéken azon helye-
ket, hol el kell menni a vasutnak, s a véle-
vel városi előjárók és mérnökök szavaiból
ítélve, nincs semmi kétség és akadály abban,
hogy itt menjen el az a csodaező, melynek

gőze minket újra teremtsen. Nem is ártana,
hogy kissé nagyobb világba menjünk át, mert
e város atyai közül is sokan csak ott állanak,
hogy azon közgyűlésben, melyben e város
részről is ajánlatok történtek, egyik negyven
eskütt (quadraginta) szörnyen tiltakozott hogy
a gőzszekerek fogandó lovaknak megenged-
jék a városbelső legelői. — míg a másik kü-
n azon tűnődött, hogy ha a vasutat ide hozzák
is, csak a gőzszekert ne hoznak, mert ez
sokkal veszedelemesebb. *)

Vannak itt több hét felekezetek iskolái,
még pedig jók és számosak, — vannak helyi
intezetek mint a sós fürdő, Casino sat. s ha
ezek nem lennének is, itt a hol annyit em-
ber el, lenni és történni kell mindig valami-
nek, a mivel a közönség figyelmét, mint mon-
dani szokás, fasszusuk. És így lesz anyag,
a mivel e lapok becses hasábján, helyet foglal-
junk a t. szerkesztőség engedelmeiből. *)

Történt ez előtt pár héttel, hogy Sze-
benből jövő utjában, tordai polgár T. L. sze-
keréről ladáját, melyben öltönyei voltak, lelop-
tak Torda és Felvincz között. Az a különös,
hogy az iparlovagok egyike sőt feje éppen egy-
bágyoni utász volt, kinek állomási háza az
út mellett Tordától nem messze a szentm-
hályfalvi határszélben van. Szerencse, hogy a
jó madarak kézzre kerültek, mert az ősi és
téli sötét esteiken és éjszakákon merénylők
növekedve az utazás veszélyessé valandott
volna.

Tordán a szüret kezdődik october 29-én.
A Zsidók pedig kezdik a szüretet novemb-
1-jén a pálinka egyedárut kezökre kerítvén.
r. l.

Temesvár. oct. 24-kén 1856. Örö-
mel értesülünk, hogy történelmi irodalmunk
gyöngye, „a Hunyadiak kora” ötödik kötete
is kikerült sajtó alól. A ki maholnap e remek-
mű szépségeit és becsét bonczolgatni és fejte-
getni akarja, az ugyan hozzá készüljön hogy
többet írjon mint egy pár tarcazikket a hir-
lapokba, sokkal rövidebben elvégezhetjük azt,
a mit még kíváncsiandóul felemlíthetünk. Azok
közé tartozik valami, a mi nem a mű szöve-
gét és conceptióját, hanem csak kiállítását il-
lí. Szeretnők t. i. tudni, és okát meg nem fejte-
hetjük, hogy midőn mindegyik kötet 3 aczé-
lomszerű arczképet hozott — az azok között u-
gyan egyik sem volt fölsőleges — miért nem
közöltetett eddig Szilágyi Erzsébet arcz-
képe, azon hölgyé, kinek hathatós befolyását,
és nagy jellemét maga Telcky is munkájában
kiemeli. és ki az összes magyar történetleg-
kitűnőbb hölgyei közé tartozik. Nem mint a
nagy Hunyadi neje, nem mint Hollós Mátyás
király anyja illeti őt az általános kegyelet, me-
lyel minden honfi iránta viseltetik, hanem
személyes nagy tulajdonaiért, melyek őt egy-
sorba helyezik a történelmi nevezetességi asz-
zonyok leghehisebbjeivel. Szeretjük remélni, hogy
figyelmzettésünk nélkül is, az illetők el nem
mulasztandják Telcky remek művét ezen ál-
lomásan nélkülözött arczképpel feldíszíteni.

Az első több heti kimaradása okozta, hogy
Bega csatornában a víz annyira elapadt,
miszerint hajók rajta nem járhatnak; a me-
lyek megkísérték a homokra felültek; volt e-
set, hogy a csatorna fenekén lévő kövek vagy
cszölöprek nyomván, a hajók talpazata kette-
szakadt, és a buzateherben nagy károk tör-
téntek. — A kereskedelmi miniszterium végre
megerősít a kereskedelmi kamara által kine-
vezett alkuszokat, ezek tegnap mind Temes-
várott mind a tartomány többi városaiban a
helytartó tanácsnál vagy a megyehatóságnaál
megeskettettek. — Az oravicai — buzási vasut
november elsején a köz forgalomnak meg fog
nyitni; bár ki volna már építve azon „da-
rab” mely még innen, Temesváron át Szege-
dig hibázik. Annyival javultak kilitásaink, mi-
szerint a temesvári pályaudvar helye végre
a Józsefvaros mellett meg van határozva, hogy
oda roppant építési anyagot látnak vitétni és
a munkások is mindinkább sürögnek forognak.
Általános hiszik, hogy a francia társaság
nem bírna a vasutépítésre kívánta tőkékkel
és hogy ezen ok eddig is akadályozta volna
a Szege — temesvári vaspálya létesítését. —
A cs. k. nemzeti bankról azt állíták nem rég,
hogy azért nem hozta még be a földhittelt
Magyarországon, mert a városak itten több-
nyire még nem bírnak rendezett telekkönyv-
veket, kivételt pedig csak Pécs, Arad és Pest
tenne. Kár volt Temesvárt hozzá nem számi-
tani, mert e tekintetben nincs panaszunk és
ha a nemzetbank hajlandó pénzeket földbir-
tokra kihelyezni, talál itt szintoly rendezett
telekkönyvet, mint hitelt elvállalni kész egyé-
neket.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. A nápolyi ügyet illető-
leg a „Moniteur”-ben közzétett jegyzékek s a
követek elutaztatnak jelentése kezdetben azt gya-
nították, hogy e kérdés már jó közel áll az el-
határozás pontjához, vagy legalább tisztá belá-
tást enged a diplomácia, ujabbkor eljárásá-
ba s a kormányok célzataiba. Amde e reményt
ismét megfűszérik a legellenmondóbb bírek, mi-
ket ez ügyben a legújabb párisi tudósítások hoz-
nak. Egyszer jelenik, hogy a nápolyi király
nem ellenzené az olasz kérdésnek egy párisi
congressuson leendő eldöntését, majd hozzáte-
szik azon föltételt, ha ő maga is oda meghiva-
tának, és ha a többi olasz állam is, mint Róma,
Toscana, Parma s Modena képviselve lennének.
Más hírek szerint nem csak tagadja a congressus
illetékességét, de sőt a „Moniteur” — jegyzékre
bizonyos kihívó hangú manifestumot is adott
volna ki. E manifestum következtében az angol
hajóhad parancsot kapott volna Máltát, s a fran-
czia Toulont elhagyni. Egyszersmind pedig
azt is jelentik, hogy Oroszország közbenjárása
Nápolyban már is el volna fogadva. Mindezekre
nézt legyünk még egy kis békétűréssel, míg a
tökéletes valót megtudjuk.

Mint turini lapok jelentik, a nápolyi ki-
rály kegyelem-forrásából ujabb cseppent egy
kiesi. A többi közt az egykori követ Armodio
úgyvéd is fogszágból kibocsátatott. Nagyobb-
szerű megkegyelmezés azért nem történhetik,
nehogy azt véljék a nyugati hatalmasságok,
hogy erkölcsi kényszerítésre nyílt meg a ná-
polyi kegyelem egének csatornája. Egyébiránt Ná-
polyban a védelmi készülétek hatalmasan foly-
nak, miután Brenner bört. oct. 27-én a fővá-
rost végképen elhagyta.

A mazzinista párt inkább mozog mint va-
laha, írja az J. B.; új felhívást intéz az olasz
néphez, de tulzása miatt elveszti minden politi-
kai hatását. Ugy látszik, hogy sok, külföldön
tartózkodott olasz menekült rögtön eltűnt, s
mint hiszik az olasz partok felé húzódtak. Nem
kell hát csodálkoznia ha egy vagy másnap kiszál-
lesz Nápolyban vagy Sziciliában. Ez a nyu-
gati hatalmak tervei megváltoztatására bírta.

E mozgalomnak azon körülmény adhat kissé ko-
molyabb jellemet, hogy sokan az olaszok közül,
kik nem osztják egészen Mazzini eszméit, az
exaltáltakkal látszanak egyesülni akarni. Pénzök
fegyverük van.

FRANCIAORSZÁG. A nápolyi kérdés-
ben váltott jegyzékek oct. 25-kén megjelentek
a „Moniteur”-ben, s bár semmi újat nem tar-
talmaznak, nem kevésé vonják magukra még
is a közfigyelmet. A nápolyi kormány ez ok-
iratokban bár következtetéseket, de rá nézve köny-
nyen végezhetjessé válható szerepet játszik.
Nem ok nélkül vetik annak szemére, hogy egy
tisztán elméleti terepen veti meg lábát, s a nyu-
gati hatalmasságok mérsékletével viszszaél.
Mindezt már ismeretes volt eléggé s elvégre is
igen közönbös, ha a nápolyi gőgnek hivata-
los kifejezést ismerjük-e vagy nem. Azonban
azon hosszú időközökből, melyekben a ki-
lőnböző jegyzékek egymásra következtek, nyíl-
vánvaló, hogy sok szóbeli alkudozás, jóaka-
ratu intés és tanácsadás történt a nápolyi kor-
mány iránt különben barátságos érzéssel visel-
tő hatalmak részéről a nélkül, hogy valamely
hatást idézhettek volna elő. Mily türelemmel
jártak el ez ügyben a nyugatiak, már abból
látható, hogy első jegyzékek máj. 31-kén kelt-
— s e naptól fogva oct. 10-ig Franciaország
több jegyzéket nem küldte, s a nápolyi kor-
mánynak e szerint elég ideje vala jól meg-
gondolni, mit kelljen tennie. De még a szá-
kítás pontján is oly mérsékletet tanusítanak a
nyugatiak, mely mutatja, mily későzörömet
nyújtak kezöket kiengesztelésre, a végő
perczben is. A francia követ kormánytá-
nításait még néhány napig kezében tartta, mi-
előtt a nápolyi kormányt azokról értesítette
volna (21-kén), s ennek megtörténte után is
még állomásán maradt 27-ig, midőn távirati
közlés szerint Nápolyt elhagyta.

A nápolyi király csakugyan, ha mint ké-
zelhető, tudja, mi dolgok történnek Európá-
ban a színpadon és színlapok megett, nem sok
kedvet érezhet magában engedmény adásra.
Nem lehet titok előtte a szerződést aláírt ha-
talmasságok egyetlenkedése a legfontosabb
kérdések fölött, melyek a párisi kötés tartal-
mát képezik, s eléggé láthatja azt is, mikép
a nyugatiak saját ügyekkel inkább elvannak
foglalva, mint hogy azzal az erővel működ-
hessenek Nápoly ellen, mely képzelt czéljuk
elérhetésére megkivántatik.

A ki a francia hivatalos lapnak, az an-
gol lapok ellen intézett éles megrovása után
még kétkedheték azon, hogy a Francia s az
Angolország közötti szívélyes viszony meger-
nyedt, annak kétféle válgát el fog enyészni,
ha a „Times”-nak a dunai fejedelemsé-
gek osztrák megszállását érdeklő cikkjét ol-
vassa. Az angol lap nyíltan pártjára kelaz osz-
trák igényeknek. Egészen a bécsi kabinet
fog kezét s javallja a megszállás tovább tar-
tatását, alaptalannak nyilvánítván azon aggodal-
mat, mintha Ausztriának a dunai tejedelemsé-
gek örökös megtartása szándékában is lehetne.
Mint tudjuk Francia s Oroszország azt hoz-
ták fel, hogy az elfoglalás már azon okból
meg nem engedhető, mivel a dunai fejed-
lemség népének nem leendő szabadság vagy
bátorsága a maga kívánatait kijelenteni, vala-
míg idegen csapatok lesznek az országban. A
„Times” könnyedén félreveti ez ellenvetést,
a melynek annál kevésbé lenne fontossága, mi-
vel a dunai fejedelemségek egyesítése minden
körülmények közt lehetetlenség.

A török fővárosban az angol és fran-
czia követek között mérges czivódásnak kell
lenni s a fényes portának ugyan izzadni az ó-
lat most ide majd oda ránkizáló befolyás mi-
att, különben nem magyarázhatni meg, hogy

— Akar ön végzetlen dúsgazdag, millió meg millió
dollár ura lenni, a melyekkel, ha tetszik, e szobát megtöltheti?

Meg voltam győződve, hogy Marshall megbolondult, s
hímezés nélkül tudni is adám ezt neki. De ő feleletül markát
nyújtá előmbé, mely aranyzemekkel volt teltig.

Most én csinálom olyan arczot, mint Marshall az imént és
hajlandó voltam őt búvárszék tartani. Mintha lelket nagy terüh-
től szabadított volna fel, leült mellém és elbeszélte fölfedezé-
sének történetét.

A malomépítő munkásokat felgyávva Marshall fel, s alá
járt a folyó partján, midőn egyszer az iszaphól valami fényest
látott kitűnni. Valami opál-félenek tartotta, a mi igen sok van a
vidéken, s tovább ballagott. Huszszor, harminczszor is szemé-
be üdött a csillámló portéka, a nélkül hogy számba vette volna.
Végre kíváncsi lön rea, hogy mi isten csodája lehet az, s a part
alá, a folyó medréhez le akart szállani, de gyermekes kíván-
csisága miatt szemrehányó érzet támadott fel benne és ismét to-
vább ballagott. Azonban egyszerre maga előtt lát fényleni egy
ilyen kövecskét, ösztönszerűleg, gyorsan lehajol, fölemeli azt,
hát szemé szája tátra marad, a mint látja, hogy az tiszta arany.
Rögtön viszszaér, s szorgalmasan felgyűjti a kövecskéket,
melyeket az előtt számba sem vett. Először azt gondolta, hogy
szerencsénél csak véletlennek köszönheti, s hogy századok előtt
indianok rejtették itten kincsüket el; de figyelmeobb vizsgálát
meggyőző őt, hogy az egész földréte aranytartalmu, még pedig
nagy mértékben az. Megtölte zsebeit, lovára vetette magát, s
lélekszakadva vágatott haza, hogy engemet a meglepő újságról
értesítsen.

Midőn előadta a dolgot, először is azt kérdém, tudja-e
azt kivüle még valaki. Megnyugtató feleletét véve, lóra ütem
és Marshallal együtt vissza lovagoltunk a malomhoz. Éjszakára
érkeztünk oda, s zsebkéseinkkel a földből annyit aranyszemet
ástunk ki, hogy a bálmatl miatt majd megkövültünk. A rendki-
vű fölfedezés után izgatott lelkiállapottal, hallgatva tértünk víz-
szá a malomhoz, a hol a munkások, nemes érzéssel telt mar-
kukat előnkbe tartva, e kiáltással fogadtak:

— Arany, arany, arany!

A mint később értesülünk, egy közülök éjszaka meglesett
és példánkat követve, a nélkül hogy a titkot sokáig begyében
tarthatta volna. Ámbár nekem ekkor mindegyig megtörhetlen ti-

toktartást fogadtak, a legközelebbi napon már százan meg százan
tudták az aranyos titkot. Négy hét múlva már 4000 aranykereső
jelent meg a hely színein.

Ez a californiai aranytelepek fölfedezésének története; de
regéje is van, mely az aranyások előtt ismeretes.

E regé szerint Sutter kapitánynak egy álma volt. Bizonyos
fényes tolu madár fészket rakott az ő házára és abba nagy a
rany tojásokat rakott. A kapitány ez álom megfűtésére fölker
egy indiai főnököt, a ki megíván a szent italt, s eltánczolván
a szent táncot, azt jövendőlte neki, hogy valaha rettenetes
gazdag lesz. Sutter köszönet fejében egy szép fegyvert ajándé-
kozott a jövendőmondónak. Három hó múlva a kapitány új álmat
látott: az indiai főnököt egy feldühödött bival megtámadja és
összeszezza; az aggastyán haldokolva kiállja a kapitányt és kö-
nyörgőleg tárja feléje karjait. Ez álom benyomása által felindít-
tatva, Sutter lóra ül, mely vezetés sarkanytűzés nélkül a hal-
doklóhoz vezet őt, ki látnoki ihlettséggel nyújtja a kapitánynak
az eltörtött fegyver vesszőjét, mondván:

— Eredj fiam, itt az idő!

Azzal meghalt.

A kapitány aztán atvette a vesszőt, s gondolatokba méj-
jedve lovagolt vissza a városba. Alig érkezik azonban a fu-
rszmalom közelébe, lova megbokkja magát, s tapodtat sem a-
kar tovább menni. Fenyegetés, oldalbasarkolás semmit sem
segít. Végre megharagszik Sutter, veszi a fegyvertől a vess-
zőt, s olyat üt vele a lóra, hogy az darabokra török, t. i. a
vessző. Fel akarja a földről szedni a darabokat, hát, uram
isten! azok oly keményen befuródtak a földbe, hogy nem huz-
hatja ki őket. Előveszi hát kését, utánuk ás, s mit tapasztal?
A vessző darabjainak mindenike egy egy aranyrögbe fu-
ródott volt. Így teljesedett be az indiai aggastyán jövendőlése.

Turul.

Erdélyi könyvészet.

(Folytatás.)

74.) Matusik: „Erdély földrajza, közelebről

(Folytatjuk.)

annak, mit három francia hirlap, a „Constitutionnel”, a „Pays”, és „Patrie” határozottan állítanak, azt az „Österreichische Correspondenz” szintén határozottan tagadja. Az érintett három lap t. i. már három ízben küldt az állítása mellett, hogy a porta a Dunafeljárás kiállítását, és az angol hadihajók a feketetengerről való vízszahivását követeli, sőt a „Pays” ezenfelül azt is hiszi, hogy a portának vonakodásából jelen kabinetje változtatásba eszük, ugyanazon szándék tünik elő. E távirati tudósítást az „Österr. Correspondenz” következő jegyzéssel kíséri. „Már most nincs egyéb hátra, mint a párisi lapoknak a már harmadszor ismételt állítását okadatoló bizonyítványokat bevarunk.” Palmerston lapja a „Morning Post” az „Österr. Corr.” állítása mellett szól, azt jelentve, hogy „amikor oct. 28-án az idegen csapatok visszavonulásának határideje lejárt — Ausztria a Duna fejedelemségeiben maradt, az angol hajóhad pedig a feketetengeren, valamint Oroszország híven nem teljesíti szerződési kötelezettségeit.” Anglia mint látszik, ez ügyben teljesen egyetért Ausztriával, s Franciaország nézetével ellenzök politikát követ. „A szövetség bensőségének dacára,” mint az „Ind. B.” megjegyzi.

A börzén uralkodó állapot nagy aggodalmat gerjeszt, mert azt tapasztaljuk, hogy a nyereségre vonatkozó íjlesztések legkisebb viszonyban sem állnak az uralkodó pénzügyi állapottal, s ez utolsó az ország belső politikai állapotát általános nézetével szoros összefüggésben áll. Az észemberei eddig sem voltak megelégedve a napoleon kormányával; a pénz emberei meg voltak elégedve egy ideig, s most érzik immár elégedésük ingatat díját; s a közemberei, a munkások, az anyyira pártfogoltak, halálának kezdenek lenni tápláló atyjok, a császár iránt, s ha ő Felsége a külvárosokban sétál, alig hallható egyegy arva, éljen a császár! kiáltás. A császár a fogó népegyet hirszerint Napoleon hg. népszerűsége által kívánja visszaszerelni, kinek többször kell most a demokraták főnökeivel öszszjönni, hogy ezek ismét a munkásokba öntsenek jobb érzelmeket.

Egy brüsseli lap következő furcsasámitat tesz: 1794-ben történt Robespierre megbukása. Ha ezen évszámhoz hozzáadjuk azon egyes számokat, melyekből ezen év össze van téve, akkor nyerjük 1815, azaz, Napoleon bukásának idejét; ismét a mondott módon számítva, kijön 1830, Károly bukása; a számítás ismételve, nyerjük 1842, Orleans hg. halálának évét; és még egyszer számítva, kijön az 1857 év, melynek végzete még a jövő títka.

ANGLIA. Azon megrovás, melyet a francia hivatalos lap a brit közönséghez saját szabadságai miatt intézni jónak talált, aligha el nem hibázza képzelt célját. Egy lap sem fog e pillanatban hajlandó lenni, a császári Mentor iránti tekintetből, párisi levelezőit rendre utasítani, vagy cikkjeiben egy vadon-új számtalan szabályt alkalmazni. Mit mondanának lord Derby, lord Malmesbury s lord J. Russell, ha a parlamenten egy ily csiklandós tárgy elefordulna ő tudják; hanem úgy hiszik, hogy ha lord Johnny mint egyszerű ismét főlemlené mutatóját a lapok ellen, azáltal most, a szövetség-mámor elröpültével, többet ártana saját népszerűségének mint használna Napoleon L. kedveltségének, s egy angol államférfiu sem bir oly tekintéllyel, hogy a sajátót rávehetné, miszerint hallgasson Cayenneről, mert Procida sziget is létezik, vagy mert a Moniteur L. Blancali küzdésében hátrálni kénytelen.

A Daily News fölkéri szépen a Moniteurt, hogy nehézzé vadját a képzelt gyalázások részletezése által tegye világosabbá, hogy az angol sajtó vagy igazolhassa magát, vagy bossanatot kérhessen. Az angol sajtó — ezt bizvást állíthatjuk — általában véve a francia nép iránt meleg részvételt tanúsított és sok kíméletet a francia kormány iránt. Mi bennünk illet, éppen nem akarunk a francia kormány iránt oly bizalmat mutatni, mit voltaképpen nem érezünk; hanem mióta a Napoleon-ház a francia nép szentesítését megnyerte, hárálgatásunk azon kormányserű ellenek illő mértékűre szorított oly formán, mint lennénk oly angol kormányval, melynek elvei nem sajátaink. Mi azon törekedtünk, nem hogy

megdöntsük az ő kormányát, hanem hogy Napoleon szabadelvűbb politikára indítsuk. Ily szemponton állva, kétségkívül gyakran voltunk kényserítve nem a legkedvesebb igazságok kimondására, és a jelen krízis miatt kénytelenek vagyunk tovább folytatni ez udvariailan utat. Nincs most idő altató hízelgésekre. Főhibája a francia kormányának az, hogy annyit s olyat kísértett megtenni a népet, mennyit atalan egy kormány sem tehet. Rossz szókást oltott a munkások szívébe, minél fogva ez folytonos munkát, olesó kényeret s egyéb éltelkéket, szóval mindent az államtól várjon. Ily kormányzati kísérleteknek minden körülmények közt meg kell bukniuk. Aztán a hgelelők vagy császár uralkodása óta, még az elemek is ellene vtvak, sok ember a végzet útját látja abban, hogy az 1852 1 december óta egy év sem mult el háboru, éhség, cholera és árviz nélkül. E csapásokat a császár költséges államépítések által akarta ellensúlyozni; vakmerő nyereszedők, kik ebben öhasznukat lelték, őt e nagyszerű terveiben megerősíteni iparkodtak. Így lön, hogy ropzant pénzügyi szegzet adtak ki, s még iszonyabb adósságokat csináltak Páris és egyéb városok szépitésére, s a nyereszedés egyedárusai idegen vállalatokba bocsátkozhattak, s a pénz tömegben vitték ki az országból. Hallgatunk itt a pazarlásokról, miknek célja volt a császár pompafény által a nép szemét kápráztatni, noha ez is öszszefügg a többivel. De a nehézzé nap, melyet oly sokszor jósoltunk, közeledik. A credit mobilier külső kötelezettségei csak folytonos pénzkivétel által teljesíthetők, mi a belföldi ipart szibbasztja. Az államépítések csak a birtokosztály megadóztatása által folytathatók, mi sokakat koldusbotra juttat, míg mindenkit elégedetlenné tesz. — A rendszer nem tett eleget a várakozásnak. Építések, utcakövezők és művészek találtak munkát; hanem a gyárilap nagy terén ezeren foglalkozás nélkül vannak. Az elemiszerek ára és a házbér folytonos növekvésben vannak. Ily krízis mellett szintoly veszélyes viszszafele menni, mint megállapodni. A külsőben álló tel gonosz sejtelmeket ébreszt fel bennünk. A készpénzbeli fizetések megszüntetéséről is beszélnek.

A császár népszerűsége csökken, s a utokostársulatok mind harapoznak. Legrosszabb pedig e súlyos helyzetben a kormány habozása. Mutatja ugyan nemetszését a nyereszedés teljesítése ellen, de annak megállítására mitsem tesz. Egyszer csak azt halljuk, a louver-építkezéseket félbehagyaták, másnap új bittelt nyitnak a szabasztopoli boulevard építésének bevégzésére sat. Ilyen időben a szabad vitatás Franciaország megmentésére mulhatlanul szükséges. Igazmondás nem ember-szólás. De éppen most áll rosszabbul a francia sajtó mint valaha.

A „Times”-nak írják Bécsből: az üdvözlési fogadásnál a császár austriai követnek egy nyilatkozott: örömmel fogadja „személyes” szerencsekívánatait, de hozzátette: megvárhatja ön udvarának, hogy a tettet a szóval többnek tartom!! E megjegyzés többször volt ismételve, és két három közel álló hallotta, de Eszterházy hg. nehezebben hallott, mint egyébkör. Másnap reggel meglátogatta Goresakólt, hg. elbeszéli az esetet és azt mondja: „In semmit sem feleltem ő felsége megjegyzésére, mivel sem a hely, sem az alkalom nem látszott előttem szóváltásra illőnek!! Nem több tapintata volt-e a magyar hercegnek mint az orosz császárnak? Eszterházy hg. egy nyilatkozott volna, mikép szíveből örvendett, hogy küldetése véget ért. M. S.

OROSZORSZÁG. Az orosz lapok egy idő óta határozott rokonszenvet tanúsítanak a porosz és ausztriai kormány alatt elő szláv nemzetiségek iránt, s e mellett gyűlöletet a németiség ellen. Így egy varsói hirlap nem rég ily című német nyelvtannak „Uj módszer, a német nyelvet rövid idő alatt a legnagyobb könnyűséggel megtanulhatni” jelentést ilyet bolond észrevétellel kíséri: „Az Isten legyen nekünk irgalmas! inkább oly módszer tanítanak minket, hogyan lehet rövid idő alatt minden németet nagy könnyűséggel elfelejteni!!” Ugyanezen lap a napokban tudósítást közölt a horvátok újabb irodalmi mozgalmairól: „örvendeztes jelenséget tanúsít, — így szól ez ügyre vonatkozólag, a szellemi lendület a szláv népeknél, legkivált azon szerencsétleneknél és elnyomottaknál, kikre e vi-

szony mint nehéz, elmozdítandó sziklabércz néhezdedik. A hangyaszorgalom, melylyel ezek hazai tárgyakat kutatnak és nagyobb szerű emlékeket, valamint nagy emberek neveit a feledésből, melybe a németiség között könnyen süllyednek, kirántani igyekeznek, benső, szíves rokonszenvet ébreszt az ugyan szétszaggatott, de még mindig legbatalmasabb szláv törzs népessége között!! Ebből legalább annyit láthatni, hogy a panslavismus Oroszországban új tért nyert, noha nagyon kétséges, vajjon e propaganda a lengyelek közt aratand-e sikert? Br. Z.

SPANYOLORSZÁG. A progressista párt feloszlottak tekintendő. Tagjainak nagy része a demokratához ment át, s könnyen megtörténhetik, hogy a jövő cortesben több democrata lesz, mint az eddigiekben.

Concha thnok mint Isabella királynőnek nyíltan kimondá, azért köszönt le rangjáról, mert legkisebb részt sem akart venni azon eseményekben, miknek mulhatlan következményök Isabella dynastiájának megbukása lesz. — Puzela thnok nem fogadta el a lovassági igazgatói állomást, és Viluma marquis azt nyilatkoztatta, hogy semmi diplomatiái állomást nem fog elfoglalni. Mindkettő az absolutista pártot tartozik s reménylik, hogy rövid idő múlva a kormány élire jutnak.

TÖRÖKORSZÁG. Chursid pasa, Guyon, mint írjuk, Stambulban meghalt epemirigyben, mely egyegy áldozatot most is ragad el. Hullájárt a christianismus és mohamedanismus között czivódás ütött ki, mert török részről mulzmannak nézeteln, török szerintátás szerint kellett volna eltemetnie, de lord Stratford nem akart semmikép ellállani azon állításától, hogy Guyon kevéssé halála előtt ismét a kereszténységért, s azért csak keresztény temetés illel meg őt. Az angol makacsság győzött, és Guyon minden katonai tisztelettel a török hatóságok részéről is, Scutariban az angol katonai temetőbe temettetett el.

UJ POSTA.

A napnak fontos kérdése e pont körül forog: igaz-e, hogy Stambulban miniszterváltás történt, vagy sem? A francia miniszteri lapok, Párisban oct. 30-án kelt távirati srgöny szerint, újra meg újra visszautasítják a Bécsből ellenök intézett czífolatot, s állhatatosan erősitik, hogy a porta az illető hatalmasságok képviselőit értesíté, miszerint az a kérdésben forogó kiürítéseket (t. i. az ausztriai sereg és az angol hajóhad visszavonulását) akarja. A „Debat” szintén megerősíti ezen közleményt. E szerint nem történt volna miniszterváltás s a francia diplomatiái volna a győzelem az angol ausztriai felett, mely Ali pasa helyébe Resid pasát, az angolok régi kedvenczét törekedett ültetni. Látnivaló, hogy Thouvenel báró befolyásának az oroszoknál is erőlyesen gyámolítva sikerülhetett, legalább ideig-óraig, az öreg lord Stratfordot legyurni; mert hogy Morny gróf sz. pétervári követsége óta mind erősdök az orosz-francia szövetség, az többé nem lehet titok. S Párisban híre járt, hogy — ha oct. 28 ig az angol hajóhad teljesen vissza nem vonult a feketetengerről — Oroszország hét hadihajót küldend a Dardanellák felé, s azok számára bemenetet fog kívánni, mert ha Anglia nem teljesíti a békeszerződés azon világos pontját, miszerint oct. 18-ig a feketetengerről vissza kell vonulnia, akkor Oroszországra nézve sem állhat a szerződés azon pontja, mely e hatalom hadihajóit a feketetengerről kizárja. Legyen bár e hír időelőtti, csakugyan nem tagadhatni, hogy a dolgok állása naponként mind komolyabbá alakul, s hogy mégis igazat mondhattak azon jósök, kik a párisi szerződésben csak oly fégyvernységvást kötését látták, a melynek lefolyása után Oroszország szövetségét nyereend Franciaországban. — Azonban még más nem kevésbé fontos jelek is mutatnak az angol-francia frigynek meglazultára. Emlékezzünk csak a „Moniteur”-cikkre s az angol lapok reá tett feleletére. Most a „Times”-nak írják Párisból, miszerint az angol kormány hivatalos uton felvilágosítást kívánt a francziától, a Moniteurnak az angol sajtó ellen közzétett cikke iránt mely a két hatalom közti szövetség kockázatának lehetségére utal, és hogy e cikk az angol hivatalos körökben igen rossz benyomást tett volna.

A nápolyi kérdés ily körülmények közt egy kissé háttérbe vonul, annyival inkább, mert most már Nápolyt kevésbé lehet féltelenk. Franciaország semmiesetre sem fogja őt bántani, arról eleve meg vannak ott győződve, s ezírint újból kezdek Brenner bárónak a nápolyi királytól nyajas bucsuvétele; Anglia pedig, mely szeretett volna ez ügyben többséket tenni, az Ausztriai szövetség által fog viszont féken tartatni.

Spanyolországban Narvacz némi gyámolítást lel a moderados pártban az udvari párt ellenében, mely theocratit akar behozni. Már híre is járt, hogy a toledói őrsek az ország primás, bizatnék meg kabinet-alkotásai. Más hírek szerint, ott nyíltan kezdenek beszélni a dynastia változtatásáról, és hogy valami fusio-félet hozzanak létre, régensségről áhnaoznák, melynek árnya alatt házasság jöne létre Isabella leánya és Don Carlos egyik unokája közt.

Az oct. 12-ki földrengés az ásiái partokon is nagy rantásokkal vitt véghez. Kréta-ban 500, Rhodoson 120 ember halt meg ez alkalommal.

Bombacz, oct. 3 A perzsa öbölbe küldendő expedíto utolsó utasítását várja Angolországból az elindulásra. — A perzsa hadsereg diadalmasan ment elő Afganisztánban; a főpontokat Herat körül elfoglalták.

Az amerikai E. államokban Fremont, a republikánusok elnökjelöltje győzelmet remélni kezdik.

LEGUJABB.

London, oct. 31. A „Times” egy igen szenvedélyes cikket hoz Franciaországban Oroszország felé hajló politikájá ellen, azzal fenyegetőzve, hogy Oroszország előbb fog új háborút vonni magára, mintsem a párisi béke feltételei teljesítetlen maradjanak.

Párisból írják oct. 31-én: Az udvar nov. 10-kére tér vissza St. Cloudba. — Antonini, nápolyi követ, folyvást nagyon nyugodtan ül Párisban. — Nápolyi levelek szerint ott plakátokat ragasztottak volna ki e szavakkal: „Éljen Napoleon! Éljen Franciaország!”

Folytatása újabb előfizetőink névsorának:

Helei János. Császár Sándor. Fábán Károly. Szentiványi Ignác. Vajda Dániel. Nagy Imre. Korbul György. Jakab István. Özyvgy báró Kemény Dénes. Babb János. Idősb Penkő Elek. Lengyel Gábor. A hely. hitv. debreczeni főgymnasium. Horváth György. Dr. Lengyel József. Foszto Ferecz. Felszegi Sámuel. Maurer József. Sándor János. N. Komáromi György. született gróf Csáky Rosalia. Winkler Kálmán. Dévai polgári casinó. Szilassy Ignác.

Bécsi börze	October		
	28	29	30
Státuskötelezvény 5%	8 7/8	18 1/2	81 1/2
1854-ki kötelez. sorsh.	252	254	—
1859-ki „	122 1/2	123 1/2	—
1854-ki „	105 1/2	105 1/2	—
Tiszai vasutársasvén.	105 1/2	102 1/2	—
Nyugati „	103 1/2	103 1/2	206
Bécsi „	106	06	—
Ejszaki „	256 1/2	256	—
Francia „	—	—	—
Nemzeti köleson „	82 1/2	83 1/2	85
Bankrézvény darabja	1049	1055	1049
Földteleherment. kötelez. vény (Austria) „	85 1/2	86	—
Földteleherment. kötelez. vény (Magyar) „	75	74 1/2	74 1/2
Dunagőzhajózási részv.	576	584	578
Augsburg „	106 1/2	106 1/2	106 1/2
London 1 font sterling.	10. 24	10. 19	10. 19 1/2
Páris 500 frankért „	125 1/2	125 1/2	—
Cs. Kir. arany „	10	9 1/2	8 1/2
Észt. „	7 1/2	8	—

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S.

(13) Stein Jánosnál Kolozsvártt megjelent s minden könyvátusnál kapható:

ERDÉLYI TÖRTÉNELMI ADATOK,

szerkeszti és kiadja gróf MIKÓ IMRE. 2. kötet 3 ft. p. p.

ERDÉLY NEVEZETESEBB CSALÁDAI,

írta KÖVÁRI LÁSZLÓ 30 fametszvényvel. Ára 3 ft. —

SZABÓ RICHARD

B E S Z É L Y E I

3 kötet 3 ft.

Ugyanott kapható:

K E L E T N É P E,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

magyar irodalmi csarnok és időszaki szemle. Kiadja TÖRÖK JÁNOS m. acad. tagja. I. füzet. előfiz. felévre 5 ft. egész évre 8 ft.

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

Kiadja SZALAY LÁSZLÓ I. kötet Kemény János erdélyi fejedelem önélet írása 4 ft. —

SZABÓ RICHÁRD,

NŐK VILÁGA,

egy kötetben 1 ft. —

Jókai Mór. TARKA ÉLET 2 ft. —

Garay János. Szt. LÁSZLÓ 2 köt. 3 ft. —

Brassai Samu. CRITIKAI LAPOK első füzet 36. kr.

ARCZKÉP — ALBUM 24 magyariró arczképével, számos

életírással és mutatványokkal a költők munkáiból 3 ft. —